

kakor tudi ne učiteljem, ki pri okrajnih skupščinah tiste obširne referate izdelujejo za nadzornikov — koš. Vkljub temu je pa lepo, če se pri domačih in okrajnih konferencah sliši kakšen dober referat in lepo predavanje.

Ad II. Ako Vam nadučitelj ne dovoli, da pride Vaš zgovor ali predlog v zapisnik, se zoper tako nezakonito postopanje pritožite na c. kr. okrajni šolski svet.

XLV.

Vprašanje:

Šola ima štiri parcele: planino, listnik, drvosek in del v gozdu. Od vseh štirih delov so plačevali in še plačujejo nadučitelji zemljiški davek. Poleg zemljiškega davka se za užitek odteguje na ukaz dež. šolskega sveta od vsakoletne stalne nadučiteljeve plače še 5 K 20 h.

Od prvih treh delov uživa dejansko vsak nadučitelj dobrote, nikakor pa ne od dela v gozdu. Pred nekaj leti so posekali les v gozdu, nekaj denarja porabili, ostanek naložili obrestonosno.

Gozdni del je sedaj prazna zemlja, užitka ni pričakovati najmanj 30 let.

Ali ima nadučitelj pravico zahtevati narasle in vsakoletne obresti od naloženega denarja?

Kako naj se postopa, da se zadeva končno uravna?

Radovednež.

Odgovor:

Najprej je treba, da se Vam odpiše zemljiški davek od gozda, ki ne donša več nikakih dohodkov. Drugič je treba dognati, kdo (občina ali krajni šolski svet) je les iz gozda prodal in za koliko ga je prodal ter koliko se je od izkupa porabilo in koliko ter na katero ime in na kakšne obresti naložilo. Tretjič morate Vi povedati, koliko Vam še donšajo čistega dohodka ostale tri parcele, ki jih še uživata. Kadar so ta vprašanja rešena in prvi pogoj izpolnjen, je šele mogoče govoriti dalje.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 2. novembra t. l. v ormoški slovenski šoli svoje zborovanje, ki ga je vodil predsednik g. Josip Rajšp. Navzočih je bilo 19 članov. Med običajnimi točkami je bilo na dnevnem redu podavanje g. Dom. Serajnika, učitelja na ormoški slovenski šoli. Podajal je „Nekaj novih misli o pevskem pouku v ljudski šoli“. Ker podavatelj svojega predmeta zaradi obširne snovi ni končal, ga bo pri prihodnjih zborovanjih nadaljeval. Sedaj je razpravljal sledeče točke: 1. Pevski pouk se naj vrši po istih pedagog. načelih kakor pouk v drugih predmetih. 2. Vedno skupno petje ne odgovarja tem načelom, pač pa naj pojó spočetka učenci posamezno, kakor se oglašajo, nazadnje skupno. Tudi pri pevskem pouku se mora ozirati na samodelavnost. 3. Najpripravnější tonovni obseg, v katerem se naj pojó elementarne pesme, ni, kakor se vobče misli, ta, ki odgovarja obsegu govornega tona (d-a), ampak leži više (g-d).

Poročilo o letošnji glavni skupščini „Zaveze“ je na predlog g. predsednika odpadlo, ker bi prišlo malo prepozno, ko so že naši časopisi o tem zborovanju takoj jako natančno poročali. Poročilo zadnje „Lehrerbundove“ seje, ki je sestavil „Lehrerbundov“ odbornik g. Ernest Slane in ga prebral g. predsednik, se je vzelo na znanje. G. Slane se zaradi bolezni ni mogel zborovanja udeležiti. — G. predsednik naznanja, da je prišel čas, ko je treba plačati 3. obrok ustanovnine v znesku 50 K za „Učiteljski konvikt“. Ker društvo letos ni priredilo koncerta, pride plačilo na društvenike, in mora torej vsak ud razen svoje udnine še plačati na račun ustanovnine za „Učiteljski konvikt“.

Navzoči so se takoj odzvali svoji dolžnosti. — Društvo sklene samo prirediti koncert v doglednem času v Ormožu. Pevske vaje bodo vsake 14 dni. Nameravani skupni koncert odpade, ker bi bili stroški preveliki. — Prihodnje in obnem glavno zborovanje bo 3. januarja 1907 v Ormožu.

Kozjansko učiteljsko društvo slavi petindvajsetletnico obstanka dne 18. novembra t. l. v Kozjem. Ob 2. uri popoldne je v šolskem poslopju slavnostno zborovanje, zvečer pa bo v prostorih Pirhove gostilnice koncert, pri katerem sodelujeta društveni pevski zbor in slavna rogaška godba. Koncert se prične ob 6. uri zvečer. Po koncertu prosta zabava in ples. Člani domačega učiteljskega društva kakor tudi sosednih učiteljskih društev se uljudno vabijo, da se udeležijo te slavnosti v mnogobrojnem številu. Odbor.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 19. novembra ob 2. uri popoldne v novem šolskem poslopju na Polzeli. Na dnevnem redu je a) poročilo predsednika, b) podavanje g. nadučitelja Marschitza o domovinoslovju. Anton Farčnik, tačasni predsednik.

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo 8. novembra 1906 v Konjicah; predsedoval je g. Jurko. Predsednik apeluje na društvenike, naj bi kazali za društvo večjo vnemo, zakaj le v združenju imamo moč; bodimo zavedni ter pridimo ob vsakem času k zborovanju. Beklo se je že zdavna, da zborujemo v vsakem vremenu, torej proč z vsako zaspanostjo!

Nadalje omenja tožnega udarca za rodovino Arzenškovo, zakaj b-la žena je pobrala v letošnjih počitnicah nje očeta gospoda Arzenška, v pokojenega nadučitelja v Stranica. Bil je dolgo časa ud in jako marljiv sotrduik učit. društva. Blag mu spomin! V znak sožalja vstanejo vsi navzoči.

Omenja tudi, da je bil v zadnjem času naš ljuboznjivi, gostoljubni tovariš g. Tribnik nevarno bolan; sicer je nekoliko okreval, a še ni popolnoma iz nevarnosti. Želimo mu prepotrebne zdravja, da bi še lahko mnogokrat prišel k nam, mi pa k njemu.

Z veseljem se pozdravijo trije novi člani, in sicer: gospodični Stegenšek Frančiška in Preželj Marica iz Spitaliča in gospodična Pušenjak Amalija iz Št. Jerneja.

Izreče se nato ogorčenje dosedanijima zapisnikarjema, ki sta že vdruge z zapisnikom vred odsotna.

Potem referira gosp. Jurko o velevažnem vprašanju „Nedostatki našega službenega nameščenja“. V markantnih besedah nam razloži, kako postopajo sedaj okr. šolski sveti pri sestavi terno-predlogov, kako veliko ulogo igra protekcija in prezentacija; temu naj se zavije vrat. Na podlagi tega referata se sklene sledeča resolucija: „Konjiško učiteljsko društvo pozivlja vsa bratska društva, da začno z živahno agitacijo v svrhu skorajšnje priboritve strogo določenih norm, ki se jih imajo držati okr. šolski sveti pri sestavi terno-predlogov.“

Novi odbor je sestavljen sledeče: Predsednik: Brumen Anton, nadučitelj v Čadramu; podpredsednik: Kožuh Mirko, učitelj v Konjicah; tajnika: Čuček Jožef, okr. pom. učitelj, sedaj v Žrečah, in Mravljak Karel, učitelj v Čadramu; blagajničarica: Tribnik Ljubica, učiteljica v Žrečah; pevovodja: Rosenstein Ferd., nadučitelj v Stranica; odborniki: Časl Janko, nadučitelj v Spitaliču, Bezljaj Marija in Paulič Marija, učiteljica v Žičah, ozir. v Tepanjah.

Na predlog g. Kožuha se sklene, da znaša udnina za prihodnje leto 3 K 50 h. Na predlog g. Kožuha izreka društvo odobravanje g. Strmšku.

Čas prihodnjega zborovanja se določi na dan 3. januarja prih. leta v Konjicah.

Č. M.

Učiteljsko društvo za laški okraj je imelo v nedeljo, dne 4. novembra t. l., v šoli na Zidanem mostu ustanovni shod, ki se ga je udeležilo 31 tovarišic in tovarišev iz laškega okraja in kot gostje g. nadzornik Vodušek, tov. Gradišnik, gospa Četina in gdč. Gnušova. Veselilo nas je, videč vzlic slabemu vremenu navzočih toliko dam ter nas je navdalo upanje, da se udeležijo te tudi bodočih zborovanj če ne še v večjem, pa vsaj v tolikem številu. Vsekdar so nam vrlo dobrodošle!

Predsednikom ustanovnega zborovanja se je volil starosta, tov. nadučitelj Kropelj, ki odda besedo g. nadzorniku Vodušku. Kot dober ter iskušen prijatelj je poudarjal zlasti moč sloge. Želel je, da bi postalo društvo ognjišče, kjer bi se zbirali mi

vsi v veselih kakor tudi žalostnih trenutkih. Vsi bodimo udje društva, je dejal, onega, ki se ga ne oklene, ne smatram resnim učiteljem. Omenja, da ima vsako društvo mnogo zaprek, med katerimi je omeniti zlasti boj za častna mesta. Pri današnjih volitvah, pravi, naj bi se ne oziralo le na starost, ampak v prvi vrsti tudi na marljivost. Dalje želi, da naj bosta v društvu obe narodnosti, saj imamo vsi iste pravice in iste dolžnosti. Bodimo složni, seveda pa poleg tega ne pozabimo, da nas je rodila majka Slava! (Navdušeno odobravanje.)

Tovariš nadučitelj Gradišnik izraža veselje nad ustanovitvijo tega prepotrebnege društva ter poudarja, da naj bo društveno delovanje vsekdar le stanovsko. Stvarni bodimo vedno in ponosni, da smo učitelji! Tudi tov. Gradišniku se je živahno pritrjevalo.

Na to so sledile volitve, ki so se završile tako-le: tov. Ant. Gnus, predsednik; tov. Bl. Kropelj, namestnik; tov. Miloš Roš, 1. tajnik; tovarišica A. Fux, 2. tajnica; Iv. Sorčan, blagajnik; tov. J. Kern, knjižničar; Rob. Plavšak, pevovodja ter tovariša J. Četina in Zorn, odbornika.

H koncu se je navsetovalo ter odobrilo med drugim, da se vrši prihodnje zborovanj v Hrastniku dne 2. svečana 1907. (Predlog tov. J. Raina.) Dalje, da se natisnejo pravila v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani. (Predlog tov. Logarja.)

Zborovanje se je nato zaključilo in sledila mu je v restavraciji g. Juvančiča zabava, tako animirana, kakršna je mogoča le med enako čutečimi sestrami in brati.

Književnost in umetnost.

Politično življenje Slovencev. Spisal dr. Dragotin Lončar. Ponatisk iz „Naših Zapiskov“. Cena 60 h. V Ljubljani 1906. Založil pisatelj. Prodaja L. Schwentner. — Ta razprava je izšla kot I. zvezek „Knjižnice političnih in socialnih spisov“. — Kakor odobrujemo to novo književno podjetje sploh, tako moramo z vsem priznanjem omenjati to Lončarjevo delo posebej, ki je prvo svoje vrste v naši literaturi, pisano s strokovnjaško preglednostjo in razsodnostjo. Prepričani smo, da sežejo tudi naši čitatelji z veseljem po tem delu, ki odpira jasen pogled v dosedanje politično življenje Slovencev. Knjižico moramo torej le najtopleje priporočati!

Kaj mora mladina vedeti o alkoholu. Brošuro s tem naslovom smo omenili že v eni prejšnjih števil ter jo priporočali, ker je res želeli, da se kolikor mogoče razširi med slovenskim narodom. § 77., 3. odstavek novega šolskega in učnega reda posebno poudarja, naj šola deluje na omejitve alkoholne kuge, zato naj si slavna šolska vodstva oskrbe teh brošuric kolikor mogoče mnogo za šolarske knjižnice, ker s tem delujejo brez vsakega truda v smislu tendence gori omenjenega paragrafa. Malenkost, ki jo izdajo krajni šolski sveti za to brošuro, bo vrnena sto in stokrat. Prepričani smo, da ne bo šolarske knjižnice na Kranjskem, ki bi ne imela po več izvodov te brošure. To brošuro priporoča šolskim vodstvom visoki c. kr. dež. šolski svet z razpisom z dne 26. oktobra t. l., št. 48941, v nakup.

„Mali dobrotvor.“ Na željo mnogih prijateljev in naročnikov „Malega dobrotvora“ so izšli 1., 2. in 3. zvezek XII. tečaja tega mladinskega lista v enem sešitku pod imenom „Dragoljubke“. Knjižico so spisali najboljši hrvaški omladinski pisatelji. Cena ji je samo 80 h za vse leto. Poedini zvezki stanejo samo 20 h. Naročnino sprejema Franjo Bartuš, ravn. učitelj v Zagrebu.

Odvetniška tarifa. Določilo o rabi hrvaškega in slovenskega jezika v okolišu višjih deželnih sodišč: graškega, tržaškega in zadrškega. Sodne pristojbine po novih civilno-pravnih zakonih s stvarnim kazalom. Uredil dr. E. Volčič. Prvi natis. Cena K 1.80. V Ljubljani 1906. Založil dr. E. Volčič. Tisk J. Blaznika naslednikov v Ljubljani. — Knjižica je zelo skrbno sestavljena ter bo dobro služila svojemu namenu. Dodatno k tej knjižici izide koncem tega meseca „Civilno-pravni red in sodni pravilnik“, ki bo obsegal vse glavne zakone.

Politiški pregled.

* **Nova stranka na Hrvaškem.** V Zagrebu se je vršil ustanovni shod krščansko-socialne stranke. Shod je določil pro-

gram, ki je v političkem oziru enak programu stranke prava iz leta 1894. V socialnem pogledu bo stranka razpravljala vsa socialna vprašanja na krščanski podlagi.

* **Hrvaški protestantje.** Ogrski protestantje so te dni zborovali v Budimpešti, kjer je bilo prečitano pismo cerkvenih občin iz Hrvaške, v katerem se opozarja na posebni državno-pravni položaj Hrvaške, na posebne zakone in prilike. V pismu se zahteva, da skupščina v svojih sklepih, zlasti kar se tiče pohajanja ogrskih bogoslovnih semenišč, ne obvezuje Hrvaške. Pismu so bile priložene nekatere odredbe hrvaškega bana. Na predlog barona Pronaya je skupščina sklenila, da raztegne svoje sklepe tudi na Hrvaško brez ozira na posebni položaj ter je pozvala cerkve, da to izvedejo. List „Magyar Szo“ dostavlja, da je ta sklep državno-pravna in politična nemožnost, ker se protivi nagodbi. Največ škode da bo trpelo protestantstvo samo, ker bo ban s svojimi protiodredbami lahko mnogo škodoval.

* **Srečna Dalmacija!** Z Dunaja javljajo, da namerava vojno ministrstvo v prihodnjem letu zvišati vojaško posadko v Dalmaciji. Dalmacija dobi tudi dve gorski bateriji. — A koliko šol?! Čemu? Saj je narod vajej stradanja!

* **Črna gora.** Dne 8. t. m. so otvorili v Cetinju črnogorsko skupščino. Knez Nikolaj je naglašal, da je vedno želel kot demokratski knez, da dá svojemu narodu ustavo, ki naj zagotovi svobodo državljanom. Bolj kot kdaj so trdne prijateljske razmere med ruskim in črnogorskim ljudstvom. Obisk prestolonaslednika Danila v Dalmaciji ob zadnjih manevrih dokazuje, da so razmere z Avstro-Ogrsko prijateljske. Zveze z balkanskimi državami so prijateljske in trajne. Knez obeta, da bo vedno čuval koristi svojega naroda.

* **Srbija.** Vlada je sklenila pogodbo zaradi topov in strelišča s tvrdko Schneider v Creuzotu na Francoskem. Novo posojilo bo sklenjeno v Parizu. Pogajanja med vlado in med bančno grupo, ki ji načeluje otomanska banka, bodo kmalu dovršena. Določeno bo, da bo od tega posojila, ki ga dobi po 4½%, srbska vlada potrosila 30 milijonov na Francoskem. Toliko bodo stali novi topovi. Carinski spor z Avstro-Ogrsko bo težko poravnat. Slabe posledice te carinske vojne pa ne čutijo samo srbski poljedelci in trgovci, ampak tudi avstrijski industrijalci in še posebno avstrijski konsumenti. O tem piše „Prager Tagblatt“: „Meso je drago in vlada, ki pošteno misli, mora storiti vse, da se znižajo cene mesnih živil. Kdo pač pravzaprav plačuje troške srbske carinske vojne? Naša industrija bo za vedno oškodovana, tako tudi naša trgovina in naši konsumenti. In komu na ljubo vse to? Na ljubo domačim volom. Ko bi vsaj bil resničen izgovor, da gre tu za čast države...“ Srbsko trgovsko društvo v Belgradu je poslalo na ministra Paču pismo, v katerem poudarja škodo, ki jo trpe trgovci zaradi neurejenih trgovskih odnošajev. Trgovci prosijo vlado, da sklene čimprej trgovske pogodbe ter da takoj zniža na minimum tarifne pristojbine za uvoz.

* **Ločitev cerkve od države na Francoskem.** Kakor poročajo iz Pariza, se je med ministrskim predsednikom Clemenceaum, ministrom za bogočastje Briandom in radikalnimi skupinami večine vršilo posvetovanje zaradi izvedbe zakona o ločitvi cerkve od države. Nekateri voditelji skupine so zahtevali, naj se že dne 11. decembra t. l. izroči cerkveno imetje občinam in dobrodelnim zavodom. Minister za bogočastje Briand je izjavil, da le onim bogočastnim udružitvam, ki se do 11. decembra konstituirajo, ter o tem obvestijo vlado, izroče brez posredovanja vlade cerkve in cerkveno imetje. Po 11. decembru 1906 ne bo več obstajala ta zakonita privilegirana situacija, in one bogočastne udružitve, ki se bodo konstituirale po 11. decembru 1906, se bodo morale obrniti na ministrstvo, da se jim izroče cerkve in cerkveno imetje. Ministrstvo bo imelo določati, se ima li to imetje izročiti tem novim bogočastnim udružitvam ali pa občinam.

Vestnik.

Imenovanje. Na petrazredni deški šoli v Kastvu (Istra), sta definitivno imenovana Bruno Jurinčič kot učitelj II. reda in Vinko Rubeša kot učitelj III. reda.

Izpit za učitelja gluhtonemih je napravil g. J. Pianeecki, učitelj in vodja ljubljanske gluhtonemnice.